

The Operational of The Student Care and Support System by Quality Cycle of Bangsawan - Saisopha School Cluster Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 3

Nathapon Rawiwong^{1*} Phrakhru Khemathammakosit¹ and Boonlert Weeraponkan¹

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: nathapon3012@gmail.com

ABSTRACT

This research has the following objectives to (1) study the operation of the student care and support system, (2) study operational guidelines and propose systematically of the student care and support system through the lens of the quality cycle. Data was collected through the qualitative research methodology and in-depth interviews, 15 participants and 7 group experts. Data were analyzed by using content analysis. The findings indicate that existing operation of the student care and support system of Bang Sawan-Sai Sopha school cluster operates as follows: 1) knowing students individually, 2) screening student, 3) student promotion and development, 4) prevention and problem solving, and 5) referral. Guidelines for operation of the student care and support system of Bang Sawan-Sai Sopha school cluster using quality cycle including 1) P – PLAN, 2) D – DO, 3) C – Check, 4) A – Act. From the presentation of guidelines for operating the student care and support system by quality cycle of Bang Sawan-Sai Sopha school cluster, experts assessed these guidelines as feasible, appropriate, and beneficial.

Keywords: Student Care and Support System, Quality Cycle, School Cluster

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่าย บางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ณัฐพล ระวังวงศ์^{1*} พระครูเขมธรรมโฆสิต¹ และ บุญเลิศ วีระพรกานต์¹

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: nathapon3012@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ (2) ศึกษาแนวทางและนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่าย บางสวรรค์-ไพรโสภา มีการดำเนินงานดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ (2) แนวทางและการนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา ใช้แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธีดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ ได้แก่ 1) การประชุมวางแผน (P = PLAN) 2) การดำเนินการตามแผน (D= DO) 3) การตรวจสอบ (C = Check) และ 4) การปรับปรุงแก้ไข (A = Act) โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อสรุปว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, วงจรคุณภาพ, สถานศึกษา

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและแรงกดดันจากภายในจากสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจสังคมและการเมืองซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าวนอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากวงจรคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับและการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศแม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษาจะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็นแต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพอาทิการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากลจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคีโดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะกำลังคนตามความต้องการของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคมทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากเด็กและเยาวชนในอดีตแม้ว่าผู้ปกครองครู อาจารย์และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรักความปรารถนาดีอย่างมากมายเพียงใดก็ตามก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยหรือมี

พฤติกรรมตามที่ตั้งสมมติฐานได้จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อาทิตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่นและเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคมนิยมประลองความเร็วมีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมายใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้งทะเลาะวิวาทเข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนามานิยมความเป็นไทยความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบางติดเพื่อนติดสื่อและให้ความสัมพันธ์กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจการพัฒนาผู้เรียนและแก้ไขปัญหาสังคมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมีการเรียนรู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนานักเรียนตลอดชีวิตมีวิธีคิดอย่างมีเหตุผลทั้งสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานให้เกิดความสมดุลในการยกระดับคุณภาพชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

สถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมจากปัญหาดังกล่าวในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนพบข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้างแยกกันอยู่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรืออยู่กันตามลำพังสภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตใจว้าวุ่น มีความรู้สึกขาดความอบอุ่นมีผลกระทบต่อด้านการเรียนมาโรงเรียนอย่างมีความสุขส่งผลให้ไม่มีสมาธิในการเรียนบางครั้งตื่นสายมาโรงเรียนไม่ทันบางคนขาดเรียน หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้หากถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีเช่น การใช้สารเสพติดหรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจคล้อยตามได้ง่าย จากปัญหาดังกล่าวโรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือและป้องกันปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, 2564)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้วิจัยซึ่งผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเป็นครูที่ปรึกษาจึงมีความสนใจศึกษาปัญหาและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 รวมทั้งสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดรวมทั้งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของชุมชนสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางและนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษาผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อนเพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับแนวคิดจุดมุ่งหมายและ

วัตถุประสงค์ของการศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น "Information-rich case" คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มากและสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุดซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุดโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ตัวแทนครู จำนวน 5 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 2 คน ตัวแทนนักเรียนจำนวน 2 คน

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา คือ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน หัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 1 คน นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 1 คน หัวหน้างานฝ่ายงานกิจการนักเรียนจำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพในขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) กำหนดประเด็นการร่างแบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยทางโรงเรียนจัดขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบ 3) นำร่างแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับร่างแบบสัมภาษณ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบร่างแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และแบบประเมินความเป็นไปได้ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้ 1) ร่างแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม 2) จัดทำเป็นแบบประเมินความเป็นไปได้ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมินความเป็นไปได้ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยความครอบคลุมขององค์ความรู้ทั้งแบบการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์อีกครั้ง 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) แบบสนทนากลุ่มใช้ร่างการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนตั้งแต่ (1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2) ทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขึ้นแนะนำตัวและกำหนดบทสัมภาษณ์ (4) สัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนวทางการ

ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมโดยติดต่อทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษาเพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้นการรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติมรวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึกและถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางและนำเสนอ 1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเพิ่มเติมและร่างแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภากับอาจารย์ที่ปรึกษา 2) ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อขออนุญาตในการจัดประชุมกลุ่มสนทนาเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 3) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อประเมินความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตามวันเวลาและสถานที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบจากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

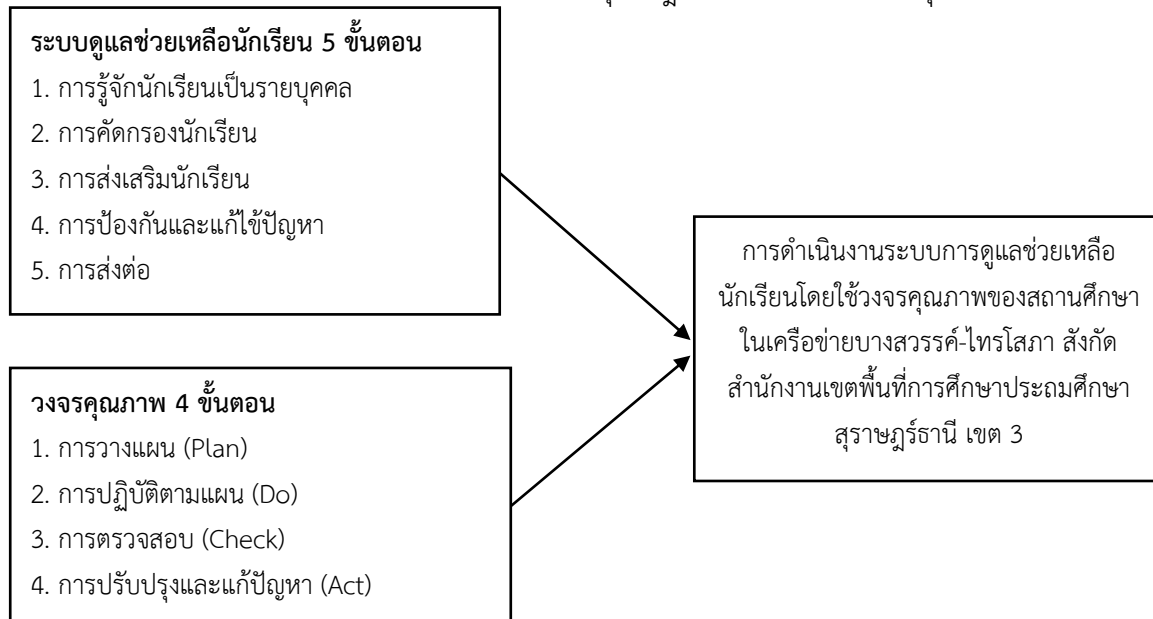
4.1 การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในผลการศึกษาสภาพ

4.2 การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางและนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม 4) การนำเสนอแนวทางจากการสนทนากลุ่มนำความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 ฉบับสมบูรณ์สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจัดทำแนวทางวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) การส่งต่อ โดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 ได้แก่ 1) การวางแผน

(Plan) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุงและแก้ปัญหา (Act) เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถสรุปแผนภาพกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการตั้งแต่เยี่ยมบ้านนักเรียน สังเกตพฤติกรรมสัมภาษณ์และการประเมินในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศและแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ซึ่งผลการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้ครูมีข้อมูลพื้นฐานนักเรียนแต่ละบุคคลและสามารถทราบ ข้อมูลสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง 2) การคัดกรองนักเรียนของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภามีการสำรวจข้อมูลในด้านต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลมาแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ เช่น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาดูแลนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผลการคัดกรองนักเรียนทำให้สามารถทราบข้อมูลของนักเรียน แบ่งนักเรียนได้ออกเป็นกลุ่ม และดูแลนักเรียนได้อย่างตรงจุด ถูกต้องและเหมาะสม 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนของโรงเรียนจะมีการจัดทำโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในแต่ละด้าน ทั้งทางด้านวิชาการและทักษะกีฬา มีการแนะนำนักเรียนและส่งเสริมตามความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผลการดำเนินการทำให้นักเรียนมีองค์ความรู้ สามารถรู้ถึงความถนัดของตนเองมีการทำกิจกรรมและเผยแพร่ผลงานของตนเอง นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมมีจิตสำนึกที่ดีและมีความสามารถตามสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภามีการร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมทั้งกิจกรรมภายในและกิจกรรมภายนอกโรงเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้ตรงจุด ซึ่งผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาจะต้องมีการประสานระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วทั้งที่นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นและมีปัญหาน้อยลง 5) การส่งต่อของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภามีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาการส่งต่อภายในกรณีครูที่ปรึกษาไม่สามารถ

ดูแลได้ ส่งต่อไปยังหน้าระดับ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายแนะแนว ส่วนการส่งต่อภายนอกต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น โรงพยาบาล สาธารณสุข และสถานีตำรวจเป็นต้น เพื่อสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด ซึ่งผลการดำเนินงานส่งผลให้ผู้บริหารครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงการส่งต่อนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือตรงตามสภาพปัญหาและนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

2. แนวทางและผลการนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อสรุปว่ามีความเป็นไปได้ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีกรอบแนวการปฏิบัติในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญห และ 5) การส่งต่อ โดยใช้วิธีดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) คือ 1) การประชุมวางแผน (P = Plan) 2) การดำเนินการตามแผน (D = Do) 3) การตรวจสอบ (C = Check) และ 4) การปรับปรุงแก้ไข (A = Act) โดยมีข้อเสนอแนะ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากครูที่ปรึกษาแล้วที่จะดำเนินการจะต้องมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมีข้อมูลที่เป็นระบบ 2) การคัดกรองนักเรียนนอกจากครูที่ปรึกษาแล้วที่จะดำเนินการจะต้องมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บและคัดกรองข้อมูลของนักเรียนเพื่อความสะดวกและได้ข้อมูลที่รวดเร็วและเป็นปัจจุบัน 3) ในการเสริมและพัฒนานักเรียนจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างครูผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่นักเรียนและนำเข้ามาช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ 4) ในการป้องกันและแก้ไขปัญห จะต้องใช้ความร่วมมือจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้าหน่วยงาน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนและร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะดูแลนักเรียนได้อย่างตรงจุดโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา และ 5) การส่งต่อ จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการส่งต่อภายนอกซึ่งการส่งต่อภายในจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาและแนะนำนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่วนการส่งต่อภายนอกจะต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้าหน่วยงาน สถานพยาบาล สถานีตำรวจเพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ได้รับการดูแลอย่างตรงจุดและเหมาะสม

อภิปรายผล

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการและแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม จากนั้นคัดกรองนักเรียนโดยจะมีการสำรวจข้อมูลในด้านต่าง ๆ นำข้อมูลมาแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาดูแลนักเรียนได้อย่างเหมาะสมในด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนจะมีการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในแต่ละด้านทั้งทางด้านวิชาการและทักษะกีฬา มีการแนะนำนักเรียนและส่งเสริมตามความถนัดของแต่ละบุคคลเพื่อให้นักเรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาจะมีความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม ทั้งกิจกรรมภายในและกิจกรรมนอกโรงเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้ตรงจุด ส่วนการส่งต่อของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภาจะมีการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาการส่งต่อภายในกรณีครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลได้ส่งต่อไปยังหัวหน้าระดับ ฝ่ายกิจการนักเรียนและฝ่ายแนะแนว ส่วนการส่งต่อภายนอกต้องประสาน

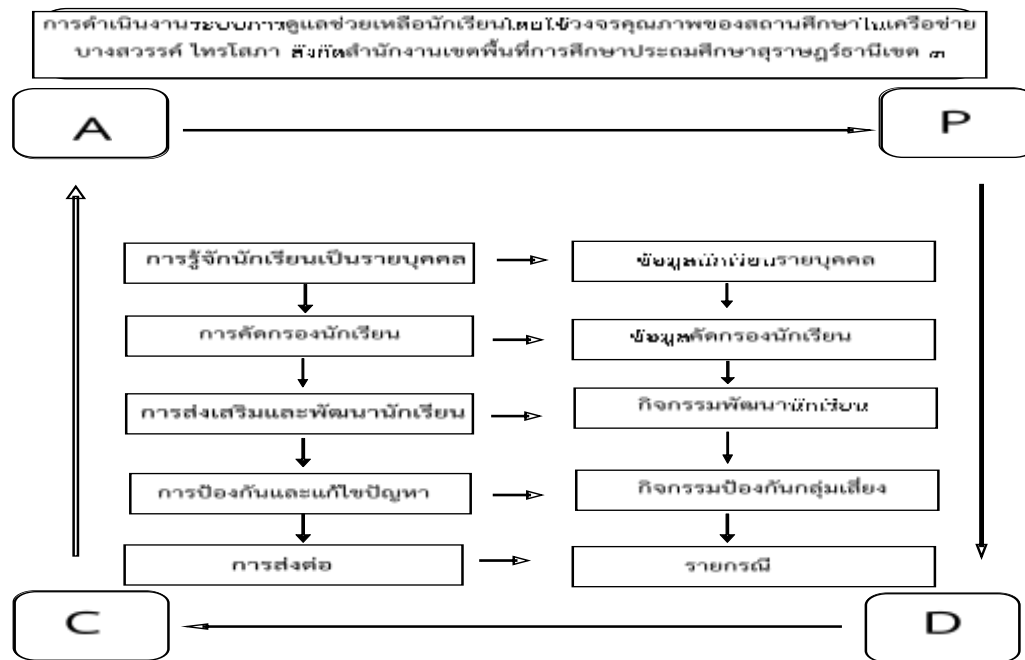
ความร่วมมือกับหน่วยงานในการดูแลช่วยนักเรียน เช่น โรงพยาบาล สาธารณสุข และสถานีตำรวจ เป็นต้น เพื่อสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุด ซึ่งผลการดำเนินงานส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความตระหนักส่งต่อนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือตรงตามสภาพปัญหาและนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภามิ การดำเนินงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการแต่งตั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมกันดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ตามขั้นตอนและตรงกับสภาพปัญหาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรพรรณ แสนเยี่ย (2558) ได้ศึกษาปัจจัยส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกันโดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรม โครงการ ที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการบริหารจัดการที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ อรุจิวัฒน์ วีระคำ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในขั้นตระหนักถึงปัญหา (Awareness-A1) ขาดการวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและไม่มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

แนวทางและนำเสนอการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภามิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงานโดยใช้วงจรคุณภาพดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) คัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญา 5) การส่งต่อ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การประชุมวางแผนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ในกาดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) มีการตรวจสอบเกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนในทุกขั้นตอน และ 4) ปรับปรุงการดำเนินงานในแต่ละกระบวนการให้เหมาะสมมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นวงจรที่มีการดำเนินงานที่มีขั้นตอนมีคุณภาพที่หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อทำให้งานนั้นมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2558) ได้วิจัย เรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคำสั่งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีการประสานงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมารณ สนิธิ (2560) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลสถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดและด้านส่งต่อนักเรียน พบว่า นักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อ เป็นขั้นตอนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

2) การนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งเมื่อดำเนินงานตามวงจรคุณภาพสามารถที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นขั้นตอน ตรงจุด ทัวถึง เสมอภาคและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อ ซึ่งการดำเนินการมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานทำให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพตั้งแต่ 1) การประชุมวางแผน (P = Plan) 2) การดำเนินการตามแผน (D =

Do) 3) การตรวจสอบ (C = Check) และ 4) การปรับปรุงแก้ไข (A = Act) ซึ่งเมื่อดำเนินงานตามวงจรคุณภาพสามารถที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นขั้นตอน ตรงจุด ทัวถึง เสมอภาคและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน ดังนั้น เมื่อนำแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ ทำให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน ในการนำเสนอและประเมินแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อสรุปว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกปีการศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรในสังกัดเกี่ยวกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ใช้การดำเนินงานตามบริบทของสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประเภทต่าง ๆ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2558). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเครือข่ายบางสวรรค์-ไพรโสภา*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- อรรธรณ แสนเียย. (2558). *ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- อรุจิวัฒน์ วีระคำ. (2558). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง).